HANDLE THE BOOK CAREFULLY.

Data Entered

বিহু।

শ্ৰীবেণুধৰ ৰাজখোৱা, বি-এ, ৰ দ্বাৰা
প্ৰণীত।

NOT TO BE ISSUED

প্ৰকাশক
আসাম কমাৰ্ছিয়েল কোম্পানী,
বিহাবাৰী, ডিব্ৰুগড়।

১ম তাঙৰণ।

DIBRUGARH H. S. KANOI COLLEGE LIBRARY.

ইং ১৯১৪ চন।

আসাম বিহাবাৰী, "গৌৰীশঙ্কৰ যন্ত্ৰত"
শ্ৰীধৰেশ্বৰ চক্ৰবৰ্ত্তীৰ দ্বাৰা ছপা হ'ল।

DHS...
LIB.
Accession No. 14110
Call No. 891.45/RAJ

বিহু।

শ্রীবেণুধৰ ৰাজখোৱা, বি-এ, ৰ দ্বাৰা
প্ৰণীত।

প্ৰকাশক,
আসাম কমাৰ্ছিয়েল কোম্পানী,
ৰিহাবাৰী, ডিব্ৰুগড়।

14110

নতুন তাঙৰণ।

ইং ১৯১৪ চন।

আসাম ৰিহাবাৰী, গৌৰী-শঙ্কৰ যন্ত্ৰত,
শ্ৰীবজ্ৰেশ্বৰ চক্ৰবৰ্ত্তীৰ দ্বাৰা ছপা হ'ল।

[বেচ ⁄০ ছৰতীয়া মাখোন।]

পাতনি ।

আসাম দেশ আৰ্য্যবিলাকৰ অতি পুৰণি-কলীয়া বসতি-ঠাই । আসামত আৰ্য্য-বসতিৰ বহু কালৰ পিছত হে বঙ্গ-দেশত আৰ্য্য-বসতি হয় । আৰ্য্যবিলাকৰ ঘাই জীবিকাৰ উপায় খেতি আছিল । খেতিয়েই তেওঁ-বিলাকৰ সমাজ-বান্ধনিৰ অচল ভেটি হ'ল। এই খেতিৰ সম্বন্ধীয় পৰবেই বিহু । আৰ্য্যবিলাকে আনন্দেৰে খেতি কৰিছিল আৰু লগে-লগে খেতিৰ গৰাকি পৰমে-শ্বৰৰ মহিমা-কীৰ্ত্তন কৰিছিল । তেওঁবিলাকে খেতি কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে, আৰু তেতিয়াই বছৰৰ আৰম্ভ হল । সকলোৱে ধৰ্ম্ম-ভাৱেৰে সিজি, হালত ধৰিবলৈ যো-যা কৰিলে । হালৰ গৰুক মাহ-হালধি ঘঁহি গা ধুওৱা হ'ল, অৰ্থাৎ নোওৱা হ'ল । তৰা-গছৰ পঘা লগাই গৰুক বান্ধিলে আৰু সিহঁতক পিঠা খাবলৈ দিলে । গৰুক যাগ দিলে অৰ্থাৎ গো-যজ্ঞ পাতিলে। বন-গৰু ধৰি আনি ঘৰচীয়া কৰি মানুহৰ বনত লগালে আৰু তাক পঘা দি বান্ধিলে । কিন্তু জীৱ-হিংসাৰ নিমিত্তে নহয়, ঈশ্বৰৰ সৃষ্টিৰ শ্ৰেষ্ঠ জীৱ মানুহ-জাতিৰ উপকাৰৰ নিমিত্তে এনে কাম কৰা হল ।

গো-যজ্ঞৰ শেষ কৰি আৰ্য্যবিলাকে নাম-কীৰ্ত্তনত ধৰিলে। বিভু-গীতেৰে আৰ্য্য-ধাম তল-ওপৰ হল। "বিভু-গীত" বিকৃত হৈ "বিহু-গীত" বা "বিহু" নাম পালে। ঘৰে-ঘৰে হৰি-নাম শুনোৱা হল। "হৰি উচ্চৰি গোৱা" এই কথাৰপৰা "হুচৰি গোৱা" বা "হুচৰি" শব্দৰ উৎপত্তি হল।

আৰ্য্যবিলাকে পথাৰত ধান কলে। ধানৰ যাতে অপায় অমঙ্গল নঘটে, তাৰ নিমিত্তে তেওঁবিলাকে আকৌ "বিভু-গীত" গালে। গোটেই কাতি মাহ জুৰি নাম-কীৰ্ত্তন চলিল। ঈশ্বৰৰ কৃপা লভি ধান লহ্-লহ্কৈ বাঢ়ি আহিল। আঘোণত ধান পকি উঠিল। পুহত আৰ্য্য-তিৰোতাই ধান দালে। ধান-দোৱাৰ পিছত পুহৰ সংক্ৰান্তিৰ দিনা "বিভু-গীতেৰে" ঈশ্বৰৰ চৰণত কৃতজ্ঞতা জনোৱা হল। সকলোৱে ঈশ্বৰৰ অনুগ্ৰহ ভুঞ্জিবলৈ ধৰিলে। ইষ্ট-কুটুম, জ্ঞাতি-বন্ধু মাতি খুৱা-বলৈ ধৰিলে। এয়েই "মাঘ-বিহু"। এই বিহুৰ পিছতে গৰু উদং মেলিলে। বল কৰি মুকলি-মূৰীয়া গৰুক আনি বান্ধি থোৱা হৈছিল। এতিয়া সেই গৰুক মেলি দিলে। মানুহে খেতিৰ ধান খালে, গৰুৱে

ধানৰ নৰা খালে। সকলোৰে আনন্দ। কি সুন্দৰ চিত্ৰ! কেনে ধৰ্ম্ম-প্ৰাণ সমাজ! কেনে ঈশ্বৰৰ সৃষ্টি-মহিমাৰ পূৰ্ণ-প্ৰকাশ!

অসমীয়াৰ মতে বহাগৰ বিহু "ৰঙ্গালি," কাতিৰ বিহু "কঙ্গালি" আৰু মাঘৰ বিহু "ভোগালি"। কিন্তু এই ব্যাখ্যা আধুনিক। অতীজত কেওটা বিহু "ৰঙ্গালি" অৰ্থাৎ ইবিলাকে ঈশ্বৰৰ প্ৰেমত ওপজা আনন্দ-ভাৱ প্ৰকাশ কৰিছিল। যি আজি "কঙ্গালি" নাম পাইছে, অতীজত সেই বিহুৱে বিশেষ-ভাৱে ধৰ্ম্ম-ভাৱ প্ৰকাশ কৰিছিল। কালৰ কুটিল গতি। সভ্যতাৰ চেপাত আজি কাতি-বিহু "নাম নাইকিয়া," মাঘৰ বিহু "পিঠা-খোৰ," আৰু বহাগৰ বিহু "অশ্লীল"! সেই পবিত্ৰ আৰ্য্যজাতি আজি "অসভ্য" অসমীয়া!!

ডিব্ৰুগড়। }
১৪ ফাগুন ১৮৩৫ শক। } গ্ৰন্থকাৰ।

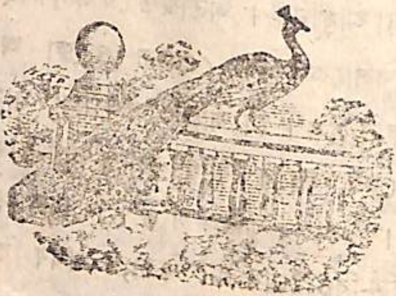

বহাগৰ বিহু।

চ'ত্তৰ সংক্ৰান্তি দিনা বহাগৰ বিহু হয়। সেই দিনৰ নাম গৰু-বিহু। গৰুক সেই দিনা গা ধুৱায় দেখি গৰু-বিহু বোলে। ৰাতি পুওৱা মাত্ৰে, লৰা-ছোৱালীবিলাকে গোহালিৰপৰা গৰু মেলিবলৈ আৰম্ভ কৰে। গৰুৰ গাত বঁটা মাটি-মাহ আৰু হালধি ঘঁহিব লাগে। হালধি, বেঙ্গেনা, কেৰেলা, জাতিলাও ইত্যাদি কাটি চকলিয়াব লাগে। চকলাবিলাক বাঁহৰ শলাত গুঁথিব লাগে। সেই শলাৰ নাম "চাট"। গাওঁৰ প্ৰতি চুবুৰিৰে গৰুবিলাক উলিয়াই একে ঠাইতে গোট খুওৱা হয়। সেই দৰে গোটোৱা হলে, কেও চুবুৰিৰে গৰু আনি মাজ ঠাইত জুম পাতে। তেতিয়া গোটেই গাওঁৰ গৰুৰ আৰু লৰা-ছোৱালীবিলাকে মহা আনন্দেৰে নৈলৈ খেদি লৈ যায়। সেই দিনা কোনোৱে বাঁহৰ এচাৰি লৈ গৰু খেদাব নোৱাৰে। দীঘলাতি বা মাখিয়তী গছৰ ঠাল ভাঙ্গি প্ৰতি লৰা আৰু ছোৱালীয়ে তাৰেই

গৰু খেদি নৈলৈ যাব লাগে। নৈত গৰুবিলাক নমাই দিয়া হয়। কেতবিলাক লৰা-ছোৱালীয়ে আগচি থাকে আৰু কেতবিলাকে লাহনীৰে পানি চেটিয়াই গৰুৰ নিতিতা অংশ তিয়াই দিয়ে। বেঙ্গেনা আৰু কেৰেলা আদিৰ চকলাবিলাক উলিয়াই "বেঙ্গেনা খা", "কেৰেলা খা" বুলি গৰুৰ গাৰ দলিয়াব লাগে। দীঘ্‌লতি বা মাখিয়তীৰ ঠাল গোটাই বান্ধি গৰুৰ গাত অলপ-অলপকৈ কোবাব লাগে; আৰু তেতিয়া মুখেৰে এই গীত গাব লাগে—

দীঘ্‌লতি দীঘল পাত। মাখি মাৰোঁ জাঁত জাঁত॥
বাপেৰ সৰু মাৰ সৰু। তই হবি বৰ বৰ গৰু॥

এই দৰে ধুওৱা শেষ হলে গৰুবিলাক এৰি দিয়ে। আটাইবিলাক গৰু একে ঘাটে দি উঠি যাব লাগে। ঘাটতে পঘাবিলাক দীঘল কৰি পাৰি দিয়া হয়। গৰুৱে সেই পঘা দেই যায়। সেইবিলাক পুৰণি পঘা। সেই পঘা তাতে এৰি থৈ আহে। তৰা গছ চিৰি নতুন পঘা বঁটা হয়। দুপৰীয়া বেলিকা পঘাবিলাক মাহ-হালধিৰে বোলাই, তাত ৰঙা-কলা সূতা আৰু একো পাত তুলসী গুণৰ মাজে মাজে সুমাই দিব লাগে। গধুলি ঘৰে-পতি তিনটা যাগ

দিব লাগে—পদূলি-মুৰত, চোতালৰ আগত আৰু গোহালিত। তেতিয়া গৰু গোহালিলৈ সুমাই নতুন পঘাৰে বান্ধিব লাগে আৰু পিঠা খুৱাব লাগে।

বিহুৰ দিনা পুৱঁতী নিশাতে বোৱাৰী-জীয়ৰী-বিলাকে চোতাল-ঘৰ গোবৰ-মাটিৰে মুছিব লাগে। পদূলি-মুৰলৈকে ঠাই মোছে। কাউৰী-কুকুৰা মাটিত পৰাৰ আগৈয়ে এই কাম সমাধা কৰিব লাগে। বাহি-চোতালত কোনোৱে ভৰি দিব নেপায়। তাৰ পাছত চৰু-হাড়ি ধুব লাগে। মাটিৰ ছুৱা চৰু পেলাই দিব লাগে—ধাতুৰ কেৰাহি, বটলহি আদি ধুই নিকা কৰিব লাগে। তাৰ পাছত সকলো মানুহে গা ধুব লাগে। তেতিয়া জলপানৰ দিহা। সান্দহ, চিড়া, দোৱা-ভজা চিড়া, পিঠা-গুৰি, ঘিলা-পিঠা, খোলা-চপৰীয়া পিঠা (হেঁচা-পিঠা বা তিল-পিঠা), সুতুলি-পিঠা, লুচুৰি-পিঠা, ভাত-পিঠা (আঙুলি-পিঠা), চুঙ্গা-পিঠা, ফেনী-পিঠা, চাউল-চুঙ্গা, গোট-কৰাই, গুৰিকৰাই, আথৈ, মিঠৈ, হুকুম আদি জল-পান বিধে-বিধে তৈয়াৰ কৰা হয়। এইবিলাক বিহুৰ আগৈয়ে তৈয়াৰ কৰি থয়। বিহুৰ দিনা মাছু

আৰু মঙ্গহৰ ব্যৱহাৰ চলিব নোৱাৰে। ধৰ্ম্মৰ বিহুত জীৱ-জন্তু ধৰিব নেপায়।

বহাগৰ বিহুত মানুহে নানা বিধৰ নাচ-গীতেৰে দিন নিয়ায়। গৰু-বিহুৰ দিনা গধূলি হোৱা মাত্রে, হুচৰি-গোৱাৰ আৰম্ভ হয়। পোনতে গুৰু গোঁসাইৰ ঘৰত হুচৰি হয়, তাৰ পাছত মানী লোক চাই চাই, এঘৰ এঘৰ কৰি গাই যোৱা হয়। সেই দৰে গাওঁৰ সমুদায় মানুহয় ঘৰতে গোৱা হয়। গৃহস্থে নিজৰ ইচ্ছা মতে, যি পাৰে পাই-পয়চা আৰু কানি-কাপোৰ বঁটাত আগ বঢ়াই দিয়ে। হুচৰিয়ে গিৰি-হঁতক আশীৰ্ব্বাদ দি গুচি যায়। হুচৰিয়ে গাওঁৰ কোনো মানুহৰ ঘৰ এৰা পেলাব নেপায়। ৰাইজে যদি কাৰাবাক আগৈয়ে এৰি থয়, তেতিয়া হে হুচৰি সেই ঘৰলৈ নেযায়। হুচৰি নোযোৱা এটা প্রধান কুলক্ষণ, আৰু সেই গৃহস্থ উধাব নোৱাৰে। হুচ-ৰিৰ শেষ হোৱা মাত্রে, বিহু-নাচৰ আৰম্ভ হয়। ই দিনতো হে হব পাৰে। ডেকা আৰু গাভৰুবিলাক গোট খাই এই নাচ আৰম্ভ কৰে। গাওঁৰ ভিতৰতে পথাৰৰ মাজৰ হাঁফলু বা আন কোনো মুকলি ঠাইত বিহু-খোলা পতা হয়। ঢোল, পেঁপা, সুতুলি,

গগনা, টকা, তাল আৰু চাপৰি বজাই নাচ কৰা হয়। গাভৰুবিলাকে নাচে। গাওঁৰ বুঢ়া-মেথা সকলোৱে এই বিহুত যোগ দিয়ে। ইয়াত বেয়া গীত গাবৰ নিয়ম নাই, কেৱল আনন্দৰ গীত হে চলে। নাচতো কোনো বেয়া ভাব থাকিব নোৱাৰে। বহাগৰ বিহু সাত দিন থাকে। সেই দেখি ইয়াক "সাত-বিহু" বোলে। কোনো কোনো ডেকা গাভৰুৱে ৰাতি বিহু কৰে। কিন্তু সমাজে এই বিহু নেমানে। সাত দিনৰ মূৰত জনা-জাত ঠাইলৈ নানা-ঠাইৰ বিহুৰ জোৰা গৈ বিহু উৰুৱায়। এই বিহুক "নবা-ছিগা" বিহু বোলে। সেই সময়তে নবাবিলাক পথাৰত জহি সমুলি নোহোৱা হয়। নৰ ছিগাৰ অৰ্থ 'পুৰণিৰ অন্ত আৰু নতুনৰ সূত্ৰপাত'। বহাগৰ বিহুৰ আগৈয়ে কোনোৱে কঠিয়া-তলিত হাল বাব নেপায়।

বিহুত সকলোৱে ন সাজ সলাব লাগে। কাপোৰ-কানি তিৰোতাবিলাকে ঘৰতে বৈ থয়। বিহুত গুৰু-গোঁসাইক আৰু মান্য জনক কাপোৰ দি মান ধৰা হয়। বিহুৰ দিন গা ধুই গুৰু-গোঁসাই আৰু মান্য জনক সেৱা-সৎকাৰ কৰি হে জলপান খাব

পাৰি। লৰাছোৱালীয়ে বাপেক-মাকক সেৱা-কৰে, ভায়েক-ভনীয়েকে ককায়েক-বায়েকক সেৱা কৰে। সংক্ৰান্তিৰ দিনা মাৰ-কিল কৰিব নেপায়, গালি-শপনি পাৰিব নেপায়, বেয়া বচন বুলিব নেপায়। মাত-বোল নেথাকিলে সেই দিনাই মিলা-প্ৰীতি হয়। নিজৰ নিজৰ নাম-ঘৰত নাম-গোৱা হয়। নৰা–ছিগা বিহুৰ পিছত ৰাজহুৱা নাম-ঘৰত নাম গোৱা হয়। হুচৰিৰ কাপোৰ-কানি বঁটাই লোৱা হয়। পয়চাৰে লোণ কিনি ঘৰে-ঘৰে ভাগ কৰি লোৱা হয়। সেই দিনাৰপৰা সকলো মানুহে নিজৰ গৰু গাই চপাব লাগে, এই কথা সেই নাম-ঘৰতে এজন মুখিয়াল মানুহে ৰাইজক শুনাই দিয়ে।

বহাগৰ বিহুতে কড়ি-খেলৰ আৰম্ভ হয়। সেই দিনা কড়ি নেখেলিলে মূৰ–কামোৰণি বেমাৰে ধৰে বুলি কয়। এই বিহুতে হাঁহ-কণীৰ যুঁজ আৰু আন আন ধেমালিও হয়। বিহুৰ কেও দিন কণীৰ যুঁজ থাকে। বিহুৰ সাতো দিন যি কণী জিকাৰু হয়, সেই কণীয়ে “সাত-বিহুৰ সৈয়া” খিতাপ পায়।

বহাগৰ বিহুৰেপৰা খাম-কাটিৰ আৰম্ভ হৰলৈ

কৰে। এই বিহুত দৈ-পঁইতা খাব লাগে, আৰু কিচনীৰ যা লব লাগে। সেই দিনাৰেপৰা বিচনীৰ ব্যৱহাৰৰ আৰম্ভ হয়—তাৰ আগেয়ে বিচনী ধৰিব নেপায়।

বহাগৰ বিহুত পণ্ডিতে পাঁজি চাই অহা বছৰৰ ফলাফল ৰাইজক শুনাব লাগে! বাৰিষাৰ ধুমুহা, অতি-বৃষ্টি আৰু বজ্রপাত নিবাৰণৰ নিমিত্তে নাহৰ-পাতত পণ্ডিতে শ্লোক লিখি ৰাইজক বিলাই দিয়ে। গৃহস্থে সেই নাহৰ-পাত নিজৰ ঘৰৰ চালত খুচি থব লাগে। সেই পাত এনে ভাৱেৰে থব লাগে, যাতে কি হানি-বিঘিনি নোহোৱাকৈ গোটেই বছৰ থাকে। নাহৰ-পাতত লিখা শ্লোক কেইটি এই :—

(১) দেৱদেৱ মহাদেৱ নীলগ্ৰীৱ জটাধৰ।
বাতবৃষ্টিং হৰ দেৱ মহাদেৱ নমোঽস্তু তে॥
(২) জৈমিনিশ্চ সুমন্ত্ৰশ্চ বৈশম্পায়ন এবচ।
পুলস্তিঃ পুলহশ্চৈব পঞ্চৈতে বজ্রবাৰণাঃ॥

কাতিৰ বিহু।

এই বিহু আহিনৰ সংক্রান্তিত হয়। সেই দিনা চৰু পেলাব লাগে। ধানৰ গিৰিইত গৈ পথাৰত ধান চাব লাগে। গধূলি পথাৰত চাকি লগাব লাগে। ধানে গেঁৰ ধৰে। সেই ধান দেখি গৃহস্থৰ মনত যি আনন্দ আৰু ধর্ম্ম-ভাৱ ওপজে, তাকে বুজাবলৈ কাতি-বিহুৰ সৃষ্টি। সেই ধান-গছ বাঢ়িবলৈ "বিভু-গীত" গোৱা হয়। তুলসী ৰুই তলত নাম গাব লাগে। তুলসীৰ গুৰিত আকাশ-বাতি লগায়। এই বাতি গোটেই কাতি মাহ জ্বলি থাকে। নিতৌ গধূলি তুলসীৰ ভেঁটি মুছিব লাগে, আৰু আকাশ-বাতি লগাব লাগে। মাহেক জুৰি নাম-কীর্ত্তন চলে।

মাঘৰ বিহু।

মাঘৰ বিহু পুহ মাহৰ সংক্রান্তিৰ দিনা হয়। সকলো মানুহে খিতাপেৰে খোৱা-বোৱা কৰে। চক পেলাব লাগে, ঠাই-কোৰ মুছিব লাগে। আৰু দুপৰীয়া সাজ, ভাত খাব নেলাগে। নানা প্রকাৰৰ জলপান খোৱা হয়। বাপেক-মাক আৰু মানী জনক সেৱা-সৎকাৰ কৰাৰ পিছত হে জলপান খাব লাগে। পথাৰৰ মাজত নাইবা নৈৰ বালিত ৰাজহুৱা মেজি পতা হয়, আৰু ভোজ খাবলৈ নৰাৰে এটা ঘৰ সাজে। কাঠৰ খৰিৰে মেজি কৰে। উক্তকাৰ ৰাতি লৰা আৰু ডেকাবিলাকে ভোজৰ ঘৰতে ৰংধেমালি কৰি থাকে। এই ঘৰৰ নাম "ভেৰা-ঘৰ" বা

"হাৰলি ঘৰ"। তাতে নাম-গোৱাও হয়। পুৱ-তীতে সকলোৱে উঠি নৈত গা ধুব লাগে। গা ধুই ন কাপোৰৰ সাজ পিন্ধিব লাগে। কাপোৰ ঘৰত বোৱা আৰু মকৰা হব লাগে। গা ধুই উঠি মেজিত জুই দিয়ে। খৰিৰ মাজে মাজে বাঁহৰ হিলৈ আৰু পানী-হিলৈ দিয়ে। মেজি লাগিলে সেইবিলাক হিলৈ অটাহেৰে ফুটিবলৈ ধৰে। মেজি পোৰা শেষ হলে, হাৰলি ঘৰতো জুই দিয়ে। আৰু পাছত মেজিৰ জুইত মিৰি-আলু, কাঠ-আলু, কচু, ইত্যাদি পুৰি সকলোৱে খায়। এই বিহুত আলু-কচু নেখালে পৰজন্মত গাহৰি হব লাগে বুলি কয়। মাঘৰ মেজিৰ দিনৰপৰাই অগ্নিৰ তেজ চোকা হয়।

মেজিৰপৰা গৈ সকলোৱে নিজ নিজ ঘৰত খোৱা-বোৱা কৰে। খাই-বৈ উঠি আবেলি বেলিকা ৰং-ধেমালি কৰে। লৰমৰা, চোপখেল, ম'হযুঁজ, মানুহ-যুঁজ, আৰু নানা-প্ৰকাৰৰ খেল কৰা হয়। তাৰ পাছত মিতিৰ-কুটুমক খুওৱা-বুওৱা হয়। মাঘৰ বিহুৰ আগেয়ে ন ভঁৰালৰ ধানত হাত দিব নেপায়। এই বিহুৰপৰা হে ন ধান খোৱা হয়।

LIBRARY
Accession No.